

MIA.V.OOSTVEEN.

MOEDER'S VLOEK.

DOOR
NANNIE VAN WEHL.

MARREGGIE is een heel nette vrouw en een heldere, knappe schoonmaakster. Marreggie is in vasten schoonmaakstersdienst in een groot, patricisch huis, waar vier dienstmeisjes en een knecht zijn.

Dat heele huis met al dat personeel wordt met vaste hand geregeerd door de vrouw des huizes, jonge, mooie, krachtige, zeer intelligente vrouw, die voor allen denkt en voor allen zorgt, naar lijf en ziel.

Doch Marreggie krijgt ternaauwernood een groet van haar, als ze uit haar auto stapt en de groote breede gang doorgaat, waar Marre juist tegen *dien* tijd staat te poetsen.

Als de jonge huisvrouw over haar dienstboden praat — ook de geestigste vrouw praat wel over haar dienstboden — dan blijft ze altijd stuiten bij Marreggie. Dan zegt ze driftig — „Als het canaille deugdzaam is, dan is het heelemaal onverdragelijk”.

De jonge huisvrouw heeft in een vlaag van edelmoedigheid met eenige vriendinnen van haar meegeholpen om van Marreggie, een meisje uit de onderste lagen der maatschappij, dat voor een kind moest zorgen, een mensch te maken. En Marreggie is een mensch geworden, een zelfstandig mensch, dat haar eigen kost en die van haar kind verdient. Ze heeft den roep dat ze al het ruwe werk keurig doet en zoo iemand moet erbij in een groot huis, al zijn er vier dienstmeisjes en een knecht. Netjes is Marreggie, tot in het uiterste. En als het kan nóg werkzamer. En toch kost het de jonge huisvrouw moeite, tegen

Marre een vriendelijk woord over de lippen te krijgen.

In het begin heeft ze Marreggie wel eens vriendelijk aangesproken, zooals ze haar andere ondergeschikten aanspreekt. Ze zag b.v. Marreggie staan, midden in de hall, op den kletsnatten vloer, de luiwagen tegen haar aangeleund, de zeepbak onder een arm geklemd, haar koffie slurpend van den schotel.

„Kom, Marreggie,” zei ze vriendelijk. „Ga nu toch even op je gemak in de keuken zitten!”

Doch daar blonk een heilig vuur in Marreggie's oogen. Fier hief ze het hoofd op en fier klonk het:

„Dat heeft mijn moeder me niet geleerd, mevrouw, dat ik stelen zou van uw tijd! Werken zal ik hier, werken!”

„Kom, kom!” ging de meesteres nog voort, „zoo nauw kijk ik niet! Wie flink werkt, mag best even uitrusten!”

„'s Nachts, mevrouw, 's nachts! Over dag waarachtig niet, mevrouw!”

De jonge vrouw heeft 't nog een paar malen geprobeerd, en toen heeft ze Marreggie laten loopen.

Marreggie vond het heel gek dat mevrouw tegen haar zùs was en tegen die vijf, die slampampers, zóó. Maar mevrouw zou ondanks alles toch wel overtuigd zijn, dat Marreggie een knappe vrouw en een heldere schoonmaakster was?

Die overtuiging probeerde Marreggie haar nu steeds in te stampen. Daarom stond ze altijd te poetsen, als mevrouw voorreed. Daarom bleef ze altijd in het zweet haars aanschijns doordweilen, als

Kles! In de keuken op twee stoelen."

Ze zette haar schoonmaakstersbagage neer, zonder naar het bed om te zien, waar de oogen weer leefden in het uitgeteerde gezicht van oud vrouwtje, dat heelemaal op was. Toen ging Marreggie op de kachel toe, om er een ketel af te nemen en dien te vullen.

Bliksemsnel vloog Netje op de bagage af en met haar linkerhand de deur openrukkend, gooide ze met haar rechter de klompen, den emmer, den zandbak, de heele rataplan op straat, zoover ze gooiën kon, in vier, vijf korte bewegingen. De emmer ratelde over de keien, de zandbak en een klomp vlogen aan stukken. Even snel had ze zich weer opgericht om den aanval van Marreggie af te slaan, die kletterend den ketel in den gootsteen had gesmeten en als een kat op Netje los-sprong.

In dollen triomf lachte Netje schel en luid.

Wat er nu ook verder gebeurde, dit had ze de meid dan toch vast netjes geflikt!

„Wat durf jij! wat durf jij!” schreeuwde Marreggie en kneep Netje met beide handen om den eenen arm, dien ze haar haast afklemd in haar schoonmaaksters-greep. Maar Netje sloeg de vrije hand uit en greep Marreggie in het dikke blonde haar, zoo fel, zoo krachtig, dat Marreggie brulde van pijn en het hoofd geheel bukte, trachtend los te komen. Zóó hield Netje haar even, voelend dat haar hand afstierf in het dikke vette haar en de vingers zich kromden, als zou ze nooit meer die pruikenbos kunnen loslaten. En zóó genoot Netje even, met glinsterende oogen en gloeiende wangen van haar triomf. — De ure was gekomen!

Toen voelde Marreggie een slag om de ooren, een slag, zooals een moeder een stout kind geeft — en Netje had dien slag niet kunnen toebrengen in de houding, die ze behield. Daar slaakte Netjes greep zich — Marreggie zag om, vanwaar die oorveeg kwam.

En daar stond haar moeder, oud, klein, verschrompeld ding, zakkend in haar bloote, knokkige knieën, de dorre hand opgeheven als voor nóg een slag, de oogen brandend van toorn in het grijs-grauwe gelaat — de ingezonken lippen werkend om een woord te uiten, dat eindelijk kwam:

„Kreng!”

Toen sloeg ze achterover, sluitend

alleen de oogen en was een lijk geheel. En de opgeheven hand bleef zoo.

Ontzet deinsde Marreggie achter uit en leunde tegen den gootsteen. Ontzet bleef Netje even staren naar de roerlooze gestalte, vel over been, grijsgrauw, verschrompeld vel. Toen laaide nog doller triomf in haar op, reactie na zooveel maanden opgekropte woede en verachting.

Ze tilde het lijk op om het te leggen op bed. Maar eerst hief ze het vooruit op de uitgestrekte armen, nietswegend lijk van uitgekankerd oud vrouwtje en ze hief het op voor Marreggie, zooals je een kind toont aan een ander:

„Alsjeblieft, kreng! Dat is jouw naam nou voor je heele leven. Het laatste woord, dat je moeder tegen je zei! En hoor nou, dát gun ik je, dat dit gebeurd is! Jouw werk, kreng!”

Marreggie sloeg de handen voor 't gelaat. En Netje, eindelijk voelend dat ze niet meer kón, dat alles brak in haar: kracht, toorn, verachting, wendde zich snel af, legde het lijk te bed.

Toen gluurde Marreggie om zich heen of er nog andere vijanden loerden in dit vertrek, hoekje van de hel. En de kans schoon ziende, snelde ze heen, de deur openlatend, snelde heen, alsof de duivel zelf haar na zat.

Voor het bed zank Netje op de knieën en snikte lang en luid, ineengezonken tegen het ledikant in volslagen uitputting.

LANG, heel lang nog behield Marreggie het gezicht van haar moeder voor zich, zooals die haar aangezien had in het moment ná de oorveeg. En als ze dan op de leer stond en de glazen lapte, keek ze soms schichtig om en verwachtte haar moeder te zien, met de oogen nog slechts levend in het grijs-grauwe gelaat.

Heel lang, dat wil zeggen: een maand of tien. Toen was Marre weer de oude en lapte zonder omzien en stond rustig haar koffie te slurpen van den schotel, tusschen haar mise-en-scène van emmers, luiwagen, bezem en boenders.

En als Marreggie's vader eenmaal ziek wordt en zal moeten sterven, mag hij wel bidden dat het niet tegen Paschen zal zijn, want schoongemaakt zal er dienen te worden en Marre zal een wakend oog houden. Anders was ze toch niet de heldere vrouw en knappe schoonmaakster, die ze is.

kwam Marreggie binnen. Het was elf uur en de borden van het ontbijt der mannen stonden nog op tafel.

„Dat je een vuilik ben, wist ik allang,” begon Marreggie, de zachtzinnige. „Maar zóó erg dacht ik toch niet!”

Netje antwoordde niets, maar boog zich over de oude moeder heen en lachte haar toe, omdat ze den toorn in de bijna uitgedoofde oogen zag flikkeren.

„Laat haar klesten! Omoetje!” fluisterde ze. „Ik zal haar later alles betaald zetten, waarachtig!”

„Zeg,” ging Marreggie voort met verheffing van stem: „Het loopt al tegen April, wanneer denk je schoon te gaan maken?”

„Ik denk niet aan schoonmaken,” antwoordde Netje quasi onverschillig.

„Zoo vuilik! Denk je niet aan schoonmaken? En moet ik het dan maar aanzien, dat het huishouden van mijn arme zieke moeder vervuult?”

„Het vervuult niet, dat weet je ook wel. En juist omdat je arme moeder ziek is, zal er niet schoongemaakt worden.”

„Ieder mensch, dat een hart voor fatsoen in zijn lijf heeft, maakt, dat ie met Paschen schoon is. Acht April hebben we Paschen. Dan zal je hebben schoongemaakt, begrepen? Of anders doe ik het zelf.”

„Ik zal niét hebben schoongemaakt, als je moeder zoo nog ligt, begrepen? En als jij durft te wagen met je pooten hier een boender aan te raken, dan geef ik je, wat ik al lang in het vet voor je heb liggen, begrepen?”

Ze was van het bed teruggegaan, omdat de zieke niet alles zou hooren, en nu siste ze Marreggie haar woorden vol hoon, vol woede, vol doodelijke verachting toe.

„En toch zal ik hier in huis een boender in handen nemen, als ik blief!” verzekerde Marreggie sarrend kalm. „Als jij niet schoonmaakt, zal ik het doen. Nu ben je gewaarschuid.”

„Denk erom, slet, zonder meelij, dat jij hier de gewaarschuwde bent! Want al moest ik de hond op je loslaten, ik zal hier baas blijven, en hier zal niet schoongemaakt worden, zoolang je moeder op sterven ligt!”

„Jawel, praat dat het ouwe mensch maar voor! Sterven! Daggie dat je dat zoo lang uithield? 't Zal best met haar schikken, maar as jij zoo bij der lamenteert! Atjuus, je weet 't nou.”

„Nee, jij weet het!” gilte het getergde

Netje hoog, schel. En bijna blij zag ze het uur komen, waarin ze zou mogen afrekenen met de gehate. Ze wou wel, dat het niet op Zondag was, want dan zou haar vrijer, die in een andere stad op karwei was, haar helpen, en alléén wou ze die feeks aan, alleen. Maar de hond zou ze losmaken, achter, op het plaatsje.

DE ure kwam! Op zekeren morgen, den Vrijdag voor Paschen, was de arme oude ellendiger dan ooit. Zachtjes lag ze te klagen van onzeggbare pijn, onzeggbare rampzaligheid:

„Ach, dat het nou toch zoo lang moet duren met me,” klaagde ze. „Ik kan me niet meer bewegen, ik ben zoo akelig, o Netje! Netje! Een beetje drinken assieblief! O Netje! Netje! God zal het je vergelden, wat je voor me gedaan heb. Je ben beter voor me geweest als al me kinderen bij mekaar! Ja, jouw Toon zou ook wel goed voor me geweest zijn, als hij maar hier geweest was! O, Netje, wat ben ik blij, dat hij met zoo'n lief goed meisje zal trouwen.”

Netje stonden de tranen in de oogen. Maar haar ontroering verbergend, zei ze:

„Stil nou, ouwetje! Zoo lief en goed ben ik niet, hoor! Dat lijkt maar zoo! Je ziet me op mijn Zondagsch, omdat je een ziek ouwetje ben, maar als je beter wordt, zal je zien, dat er van al mijn lievigheid en goedheid niet veel overblijft!”

„Ik wor niet beter, Netje! Dat weet jij ook wel. Ik wor niet beter! Maar ach God, ach God, dat 't toch zoolang moet duren! Wie had gedacht, dat ik Paschen nog zou halen?”

Daar ging de deur open.

Daar stond Marreggie op den drempel, een emmer met zandbak en klompen in de eene hand; bezem, raagbol en luiwagen in de andere hand.

Netje rees op, doodsbleek, wetend dat de ure gekomen was, zenuwachtig even, niet van vrees, doch van dollen triomf. Zoo, die kwam haar loon halen!

„Wat kom je doen?” vroeg ze, zich tot kalmte dwingend.

„Wat ik je beloofd heb. Schoonmaken. Het is overmorgen Paschen. Als jij je dan niet schaamt, ik wel. Ik ben zoo'n vuilik niet.”

Nog even rekte Netje de voorbereiding. „Waar wil je dan je stervende moeder laten?”

„Stervend? We kennen die praatjes.

glanzend van zelfingenomenheid, vooral nu beneden haar een luide twist ontstond.

Hij hād zijn hand achter den spiegel gestoken!

MARREGGIE'S MOEDER was ziek, doodziek, al maanden lang.

Ze werd opgepast door een jong meisje, vrijster van haar jongsten zoon, die uit een beetje betere klasse der maatschappij was en vol minachting neerzag op het schooierstug, zich afvragend, hoe haar knappe loodgieter toch uit zulk een nest kon komen.

Het was geen katje om zonder handschoenen aan te pakken, het tengere ding met de bruine oogen, die zoo minachtend op Marreggie en vooral op Beeminniggie konden neerzien. En ze was steeds op haar hoede, zeer op haar hoede, dulde niet de minste inmenging van Marreggie in haar zaken: de huishouding besturen, de verpleging van de arme, die hopeloos neerlag met kanker.

Telkens heette moeder stervend, maar dan krabbelde ze weer een beetje op. Dan keek Marreggie met onverholen afgrijzen onder het ledikant, dat in vele weken niet van zijn plaats was geweest — en dan lag er weleens een vlokje van de dekens, hoewel Netje proper genoeg was en hard werkte den heelen dag en veel te verduren had van de andere dochters, fabrieksmeiden als vroeger Marreggie was geweest. Of van de zoons, bootwerkers, die, vaak met een brom in, even naar hun doodzieke moeder kwamen kijken.

Maar Netje vond in de oude vrouw terug de trekken van haar vrijer, dien ze zeer lief had, liever dan het tuig mekaar heeft, en ze voelde, dat zij en de oude vrouw niet behoorden tusschen hen allen. Dat bewustzijn hield haar op de plaats, die ze vrijwillig had genomen, deed haar haar kalmte bewaren, als ze daar om de tafel zaten te zwetsen, de bootwerkers, de gehate, verafschuwde fabrieksmeiden. Maar Marreggie was nog de ergste, de gehaatste van allen. Want die, daar om de tafel, die daar zoo lolden en joelden, al lag hun moeder te

sterven, die verbeeldden zich tenminste niets! Doch Marreggie, slet, die ze toch geweest was — wat verbeelde het ellendige creatuur zich toch? O! Netje had haar graag de oogen uitgekraab! Doch dat plezier kon ze zich niet gunnen, nu de oude vrouw te sterven lag! Later misschien! Waarachtig, ze kon er zoo goed in komen, dat Leen, de jongste meid, een vijandin het gezicht had opengehaald met een spons, gegarneerd met haarspelden, de punten naar buiten, en dat ze er met plezier een maand de kast voor in was gegaan!

IN MAART werd de oude moeder steeds erger. Je kon je haast niet verbeelden, dat 't nog erger kon, zonder doodgaan, maar je zag het toch voor je oogen! Geen dek kon ze meer op zich velen, geen hand aan haar lijf verdragen. Netje had heel vernuftig een oude paraplu onder aan het voeteneind open op bed gezet en daar de dekens overheen; maar dan klaagde de stumper weer van kou en Netje moest almaar af en aan loopen met heete kruiken en heete steenen in lappen gewikkeld en heete zakken zand.

Op een dag, dat Netje nog voor niets anders tijd had gehad, dan voor de zieke,

Dat heeft mijn moeder me niet geleerd, mevrouw, dat ik stelen zou van uw tijd!

mevrouw door de hall kwam. En gelukkig noemde zij zich, wanneer het net zóó trof, dat ze mevrouw den toegang tot een of ander vertrek versperde. Dan richtte ze zich pas op, als ze mevrouws voeten al in 't vizier kreeg, en soms nog later, pas wanneer ze de stem hoorde, die telkens korter, telkens bevelender zei: „Op zij! Marre!”

„Canaille”, mompelde mevrouw dan. En soms maakte ze zich zóó boos, dat ze besloot, Marreggie weg te jagen! Maar dan dacht ze er opeens weer aan, dat Marreggie toch het brood verdiende voor zichzelf en haar Benjamin en dat niemand kon tegenspreken, dat Marre een zeer knappe vrouw en een zeer heldere schoonmaakster was.

EN zoo bleef ze Marreggie om zich heen dulden. Marreggie werkte vier heele dagen en Vrijdagmorgens vroeg in het groote huis. Ze woonde aan den uitersten rand van de stad op een heele etage, al was het dan een vierde. 's Morgens half zes stond ze op. Dan kleedde ze zichzelf en Benjamin, haar kleinen jongen, kind, dat haar naam droeg: Benjamin Stoop, en met het kind op den arm ging ze een half brood halen, en een pintje melk. Als Beeminniggie en zij hun ontbijt op hadden, bond ze haar klompen in een schoon schort en met dit bundeltje en haar Beeminniggie ging ze alweer de trappen af, om Beeminniggie te brengen drie huizen verder bij een zuster van haar, die den ganschen dag, tegen betaling dan altijd, voor het kind zorgde.

Marreggie had geen krimp. Ze verdiende goed in 't groote huis, had vier dagen lang den vollen kost en dan viel er zoo-veel af bij de rijke mevrouw, dat zij voor zich of voor Beeminniggie nooit nieuwe kleren hoefde te koopen.

Vrijdagmorgen moest ze nog veel vroeger op. Dan ontbeet ze met oud brood en bracht het kind naar haar zuster. Maar dan was ze om half tien ook al terug. En dan kwam het pas uit, wat een knappe vrouw en heldere schoonmaakster Beeminniggie's moeder was.

In de woning, die zij en Beeminniggie van Zondag tot Vrijdag alleen maar als nachtverblijf gebruikten, werd twee dagen lang schoongemaakt, of er een kudde schapen had gelogeed, dag in dag uit.

De karpetjes van voor- en achterkamer gingen op, ook het zeil, dat ze zelf in het fatsoen had geknipt en dat bij haar niet vast mocht liggen. En de gordijnen

eraf en alle prulletjes en dingetjes overal af. Dan nam Marreggie de trapleer, een heele emmer met warm zeepsop, een schuier — en daar ging 't er van langs! Al het houtwerk afgeschuierd, de glazen gelapt tot in het oneindige, de muren afgedaan met een raagbol gewikkeld in een doek, de grond geschuierd — enfin, alles gedaan wat een vrouw als Marreggie kan doen om genade te vinden in de oogen van hen, die mogelijk een diploma als professor in de schoonmaakkunst hebben uit te reiken. En als er dan maar zoo nu en dan eens een buurvrouw kwam, die hoofdschuddend in het gat van de deur bleef staan en zei: „Wel, wel! Marreggie! Wat ben je toch een knappe vrouw en een heldere schoonmaakster!” dan was Marreggie's dag goed.

Een heel enkele maal gebeurde het, dat mevrouw Marreggie ook nog een Vrijdag en zelfs wel den Zaterdag behield. Dan liep Marreggie rond met een gezicht als een onweerswolk en zei tegen de andere boeien: „Dat's nou allemaal niks — maar 't ziet er bij mij zoo allemachtig uit!”

„Mensch, gebruik toch je verstand!” zeiden ze dan. „Je werkt immers iedere week zoo verschrikkelijk! Dan ben je toch voor één keer weleens met alleen afstoffen klaar!”

Vreeselijk, wat een ketterij! Marreggie hief de handen ten hemel: „Als jullie eens tot den trouwdag komen, nou, dan zal je man nog welereis blijven kleven.”

Dan lachten ze, dat ze schaterden. En, omdat ze niet tot het canaille behoorden, zeiden ze niet, wat ieder van hen op de tong lag: „Jij mocht willen, dat jouw man bleef kleven!”

Als mevrouw haar Zaterdags ook gehouden had, dan stemden de burenen niet meer in met de lofspraak, dat Marreggie een knappe vrouw en een heldere schoonmaakster was. Want dan stoorde ze hen in hun slaap. Marreggie bleef namelijk in die hoogst fatale omstandigheid den heelen nacht op en werkte en boende en lapte. Eens had een buurman haar gepresenteerd haar van de leer te smijten. Maar zij had, staande bovenop de leer, hem haar vloek toegeslingerd, zoodat hij was weggetuimd:

„Ga jij eens aan je vrouw vragen, waarom ze al in geen week je bed heeft afgehaald! Je slaapt almaar door in dezelfde kuil, ezel! En steek je hand eens achter den spiegel! Spinrag, niks as spinrag!”

Vroolijk boende ze voort, triomfeerend,